

7.1 Stalo akademija

1. Pasiklausykite teksto įrašo.

! 2. Papasakokite, apie ką šis tekstas.

3. Perskaitykite tekstą, aptarkite paryškintus ir visus kitus jums nežinomus žodžius.

Žodynas

prótėvis   kėvalas

moliùskas   geldėlė

kiáutas

atplaišà

briaunà

įspráusti

didikas

vīralas

STALO AKADEMIJA

– Laba diena, mieli Stalo akademijos studentai. Šiandien noriu jums papasakoti apie labai svarbią mūsų istorijos dalį.

Pirmuoju stalo įrankių „**protėviu**“ galėtume laikyti lazdą. Būtent ja mūsų protėviai nuo aukštos medžio šakos numušdavo vaisių.

Visi stalo įrankiai atsirado ne šiaip sau, ne iš dyko buvimo, o todėl, kad jų reikėjo. Pirmasis atsirado peilis: jį naudojo jau urviniai žmonės.

Tiesa, pirmieji pjovimo įrankiai buvo pagaminti iš **moliuskų kiautų**, akmenis **atplaišų** ar kokio aštresnio daikto. Patys tvirčiausi buvo akmeniniai, labai paprasti – kartais tiesiog nuskeltas akmuo aštria **briauna**. Tačiau toks akmuo buvo nepatogus laikyti rankoje, tad žmonės sugalvojo akmenį **įsprausti** į medžio šaką. Taip atsirado peilis su kotu.

Ilgą laiką **didikai**, puotaudami prie stalo, naudojo savo įrankius. Bendri buvo tik pagrindiniai įrankiai kepsniui pjaustyti ar **viralui** dalyti – tokios tada buvo gero elgesio taisyklės.

Antrasis pagal amžių stalo įrankis yra šaukštas. Jį mūsų protėviai naudojo košei, o paskui ir sriubai kabinti. Pirmieji žmonės skystą maistą, matyt, valgė su vaisių **kevalu** ar moliuskų **geldelėmis**. Todėl ir pirmieji šaukštai buvo panašūs į mažus dubenėlius. Jie neturėjo ilgų rankenų, tik vėliau pradėti gaminti geležiniai, sidabriniai ir net auksiniai šaukštai ir šaukšteliai.

Dabar stalas atrodytų padengtas netinkamai, jei ant jo nerastume šakučių. Nors ilgą laiką tos šakutės niekas ir nepasigedo!

Dabartinė didelė stalo šakutė į Lietuvą atkeliavo iš Prancūzijos, kurioje atsirado ir stalo peiliai apvaliais galiukais.

Štai ir visi stalo įrankių „protėviai“. Apie indus daug nekalbėsime. Na, galbūt labai trumpai ir tik apie lėkštes. Didikai ilgą laiką nenaudojo asmeninių lėkščių. Ant stalo buvo dedamos tik didelės bendros lėkštės su kepsniais ar pintinėmis su vaisiais ir saldumynais. Kiekvienam svečiui paprastą lėkštę atstodavo... duonos paplotėlis. Ant jo didikas ar didikė dėdavo riebę kepsnį. Jei reikėdavo, duona ir užkąsdavo. Patogu ir duonos atskirai patiekti nereikia.

7.1 Stalo akademija

4. Atsakykite į klausimus. Padiskutuokite.

1. Kas, anot teksto, yra pirmasis stalo įrankių „protėvis“?
2. Koks stalo įrankis atsirado pirmiausia?
3. Iš ko buvo pagaminti pirmieji įrankiai?
4. Koks yra antras pagal amžių stalo įrankis?
5. Į ką buvo panašūs pirmieji šaukštai? Kodėl?
6. Kurio stalo įrankio ilgą laiką niekam nereikėjo?
7. Kur atsirado peiliai apvaliais galiukais?
8. Ką didikai naudodavo vietoje lėkščių?

5. Aptarkite visus paveikslėlyje pavaizduotus stalo įrankius ir jų paskirtį.

Valgomieji įrankiai

„Peilis fermentiniam sūriui“ (red. pastaba).

Pagal www.delfi.lt

6. Padiskutuokite ir užpildykite lentelę.

Reikalingiausi stalo įrankiai.
Įdomiausi stalo įrankiai.
Keisčiausi stalo įrankiai.
Neturite, bet norėtumėte turėti.

7. Išsirinkite vieną iš paveikslėlyje pavaizduotų įrankių ir sukurkite trumpą jo atsiradimo istoriją. Užrašykite ją.

_____ atsiradimo istorija

8. Pristatykite savo darbą klasės draugams.

Valgomieji įrankiai

